

Izglītība un nodarbinātība ES kontekstā

Mg. iur., Mg. sc. ing. Andra Šenberga
Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītājas vietniece –
Licencēšanas un reģistru departamenta direktore
LU eksperte

Tematu plāns

- ▣ Ievirze
- ▣ Cilvēkresurss ES izglītības politikas kontekstā
- ▣ Profesionālās izglītības kvalitātes aktualitātes
- ▣ Aktualitātes normatīvo aktu izstrādē, juridiskie aspekti

IEVIRZE

Tiesības uz izglītību – cilvēktiesības

Latvijas Republikas Satversmes VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības.

(Nodaļa pievienota Satversmei 1998.gada 15.oktobrī un stājās spēkā no 1998.gada 6.novembra)

112.pants.

Ikvienam ir tiesības uz izglītību.

Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību.

Pamatizglītība ir obligāta.

Jautājums – Kādu izglītību?

Starptautiskie izglītības attīstības dokumenti

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā cilvēktiesību deklarācija (VCD) (1948.) un protokoli

katram cilvēkam ir tiesības uz izglītību;

nevienam cilvēkam nedrīkst liegt tiesības uz izglītību.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmais protokols.

Noteiktas tiesības un brīvības, kas nebija iekļautas 1950.gada 4.novembrī Romā parakstītajā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā. Ar 2.pantu noteikts, ka nevienam cilvēkam nedrīkst liegt tiesības uz izglītību.

ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (1966.)

VCD izpilde atbilstoši katras valsts resursiem;
vienlīdzīgas attieksmes nosacījumi;

nosacījumi izglītības sistēmu izveidei:

obligāta bezmaksas pamatizglītība;

vakara un profesionālā, izglītība visiem pieejama -
bezmaksas izglītības ieviešana;

pieejama augstākā izglītība atbilstoši katra spējām,
bezmaksas augstākās izglītības ieviešana;

elementārās izglītības pasākumi tiem, kam nav
iegūta pamatizglītība;

visu pakāpju skolu tīkla attīstīšana;

stipendiju sistēmas ieviešana;

pedagogu materiālais nodrošinājums.

saistībā ar pakta 13.pantu uzskaitīti **valsts pienākumi izglītības sistēmas izveidē**, nosakot četrus savstarpēji saistītus kritērijus, t.i., nodrošināt izglītības:

1) izmantojamību (*availability*) – *cilvēkam potenciālu iespēju izmantot tiesības uz izglītību*

2) pieejamību (*accessibility*) – *cilvēkam tiesības uz izglītību izmantot taisnīgi, bez diskriminācijas*

(Latvijai 36.vieta pasaulē, Igaunijai – 22., Lietuvai – 26.)

3) pieņemamību (*acceptability*) – *vai izglītība nodrošina nepieciešamās zināšanas un prasmi, kas ir būtiskas konkrētajā valstī un sabiedrībā, vai šai izglītībai ir laba kvalitāte, vai tā ir pieņemama izglītojamiem un atsevišķos gadījumos arī vecākiem.*

4) piemērošanās spēju (*adaptability*) – *izglītībai jābūt elastīgai (fleksiblai), lai tā spētu mainīties un piemēroties atbilstoši mainīgās pasaules un sabiedrības vajadzībām, darba tirgus prasībām, kā arī atbilstu izglītojamo vajadzībām mainīgajā sociālajā un kultūras vidē.*

1989.gada ANO Bērnu tiesību konvencija 1989.gada ANO Bērnu tiesību konvencija (attiecībā uz izglītību - 28. un 29.pants).

Konvencijā papildus vēl noteikts, ka disciplīnai skolā jābūt atbilstošai bērna cilvēciskās pašcieņas respektēšanai.

Pasākumu veicināšana, lai apmeklētu skolu un samazinātu to skolēnu skaitu, kas pamet izglītības ieguvi.

▣ **1960.gada Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Konvencija pret diskrimināciju izglītībā.**

1.pantā noteikts jēdziena “diskriminācija” saturs izglītībā.

Diskriminācija ietver jebkuru atšķiršanu, izslēgšanu, ierobežošanu vai priekšroku, kas balstīta uz **rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskajiem vai citiem uzskatiem, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa vai kārtas**, kuras mērķis ir likvidēt vai mazināt nevienlīdzību izglītībā.

ANO programma “Izglītība visiem”

1990.gads – pasaules programmas izglītībā “Izglītība visiem” aizsākums (*Pasaules samits bērniem*)

2000.gads – Dakara, Pasaules izglītības forums. Dakaras *Rīcības ietvars* programmai «Izglītība visiem». Sasniedzami **6 izglītības mērķi**:

1. Paplašināt un uzlabot **agrīnā vecuma bērnu vispusīgu aprūpi un izglītību**;
2. Nodrošināt, lai līdz 2015.gadam visiem bērniem būtu pieejama **labas kvalitātes bezmaksas obligātā pamatizglītība** un lai viņi to iegūtu;
3. Nodrošināt **jauniešu un pieaugušo izglītības vajadzību apmierināšanu**, pamatojoties uz taisnīgu izglītības un dzīves iemaņu apguves programmu pieejamību;
4. Līdz 2015.gadam **par 50 procentiem uzlabot pieaugušo lasīt un rakstītprasmes līmeni**, kā arī panākt taisnīgu pamatizglītības un tālākizglītības pieejamību visiem pieaugušajiem;
5. Līdz 2015.gadam panākt **dzimumu līdztiesību izglītībā**;
6. **Uzlabot visus izglītības kvalitātes aspektus** un nodrošināt labas sekmes visiem zināšanu apguvējiem, lai viņi sasniegtu atzītus un mērāmus izglītības rezultātus, īpaši lasīt un rakstīt prasmē, matemātikā un dzīves pamatprasmēs.

Eiropas Savienības Pamattiesību harta

2000g. pieņemta, grozīta un atkārtoti proklamēta 2007.g.

Nosaka sešas galvenās cilvēka pamattiesības ES:

“**pirmās paaudzes**” pamattiesības - pilsoniskās un politiskās tiesības (*izteikšanās brīvība, nāvessoda aizliegums u.t.t.*) apvienotas ar

“**otrās paaudzes**” pamattiesībām - ekonomiskajām un sociālajām (*tiesības streikot, pieeja medicīnas līdzekļiem, tiesības uz izglītību u.c.*), kā arī ar tā sauktajām

“**trešās paaudzes**” tiesībām (*vides aizsardzība, tiesības uz mieru, datu aizsardzība u.c.*).

Šīs sešas pamattiesības ir: **cieņa, brīvības, vienlīdzība, solidaritāte, pilsoņu tiesības, tiesiskums.**

Tiesības uz izglītību pieder pie brīvībām.

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/combating_discrimination/l33501_lv.htm

Eiropas Savienības izglītības politika

Romas līgums, 149.p.1.daļa

*1957.gada līgums par Eiropas Ekonomisko kopienu un līgums par
Atomenerģijas kopienu*

“Veicinot dalībvalstu **sadarbību** un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, Kopiena **sekmē** pilnvērtīgu izglītības attīstību, pilnībā **respektējot dalībvalstu atbildību** par **mācību saturu** un **izglītības sistēmas organizāciju**, kā arī kultūru un valodu dažādību”

Starptautisko dokumentu noteiktais veido valstīm zināmus un vērā ņemamus starptautiskus standartus, principus izglītības jomā.

Atsevišķas normas atkārtojas vairākos dokumentos, savukārt citos tiek papildinātas un nostiprinātas.

Eiropas Savienībā nav vienotas izglītības politikas.

Katra Eiropas Savienības dalībvalsts pati ir tiesīga noteikt izglītības sistēmu, saturu un organizāciju. Eiropas Savienība sekmē dalībvalstu sadarbību, lai uzlabotu izglītības kvalitāti, sekmētu mobilitāti, izglītības iestāžu sadarbību.

ES pamatmērķi izglītības jomā

- Attīstīt Eiropas dimensiju izglītībā, īpaši dalībvalstu valodu mācīšanu un izplatīšanu
- Veicināt apmācāmo un mācībspēku apriti, veicinot diplomu un mācību laika atzīšanu akadēmiskā līmenī
- Sekmēt izglītības iestāžu sadarbību
- Attīstīt informācijas un pieredzes apmaiņu par jautājumiem, kas kopīgi dalībvalstu izglītības sistēmām
- Palīdzēt attīstīties jauniešu un darbaudzinātāju apmaiņai
- Veicināt neklātienas izglītības attīstību

- ▣ **CILVĒKRESURSS**
- ▣ **ES IZGLĪTĪBAS POLITIKAS
KONTEKSTĀ**

Eiropa 2020

Stratēģija gudrai un ilgtspējīgai attīstībai

Uzdevumi ES dalībvalstīm fokusēti uz izaugsmi un nodarbinātību. Centrā – cilvēks. Izglītības jomā:

- Nodrošināt efektīvus ieguldījumus visu līmeņu izglītības un mācību sistēmās (no pirmskolas līdz augstākajai izglītībai);
- Uzlabot sekmju rādītājus, katram segmentam (pirmsskolas, pamatskolu, vidusskolu, arodskolu un augstskolu), piemērojot integrētu pieeju, kurā ietvertas galvenās kompetences un kuras mērķis ir samazināt skolas priekšlaicīgu pamešanu. Iedzīvotāju īpatsvaram, kuri priekšlaicīgi pamet skolu, jābūt mazākam par 10 %;
- Palielināt izglītības sistēmu atvērtību un būtiskumu, veidojot valstu kvalifikācijas sistēmas un labāk nodrošinot sekmju rādītāju atbilstību darba tirgus vajadzībām;
 - Uzlabot jauniešu ienākšanu darba tirgū, veicot integrētus pasākumus, kas ietver norādījumus, ieteikumus un mācekļa darbu;
 - Vismaz 40 % jaunākās paaudzes iedzīvotāju jābūt augstākajai izglītībai.

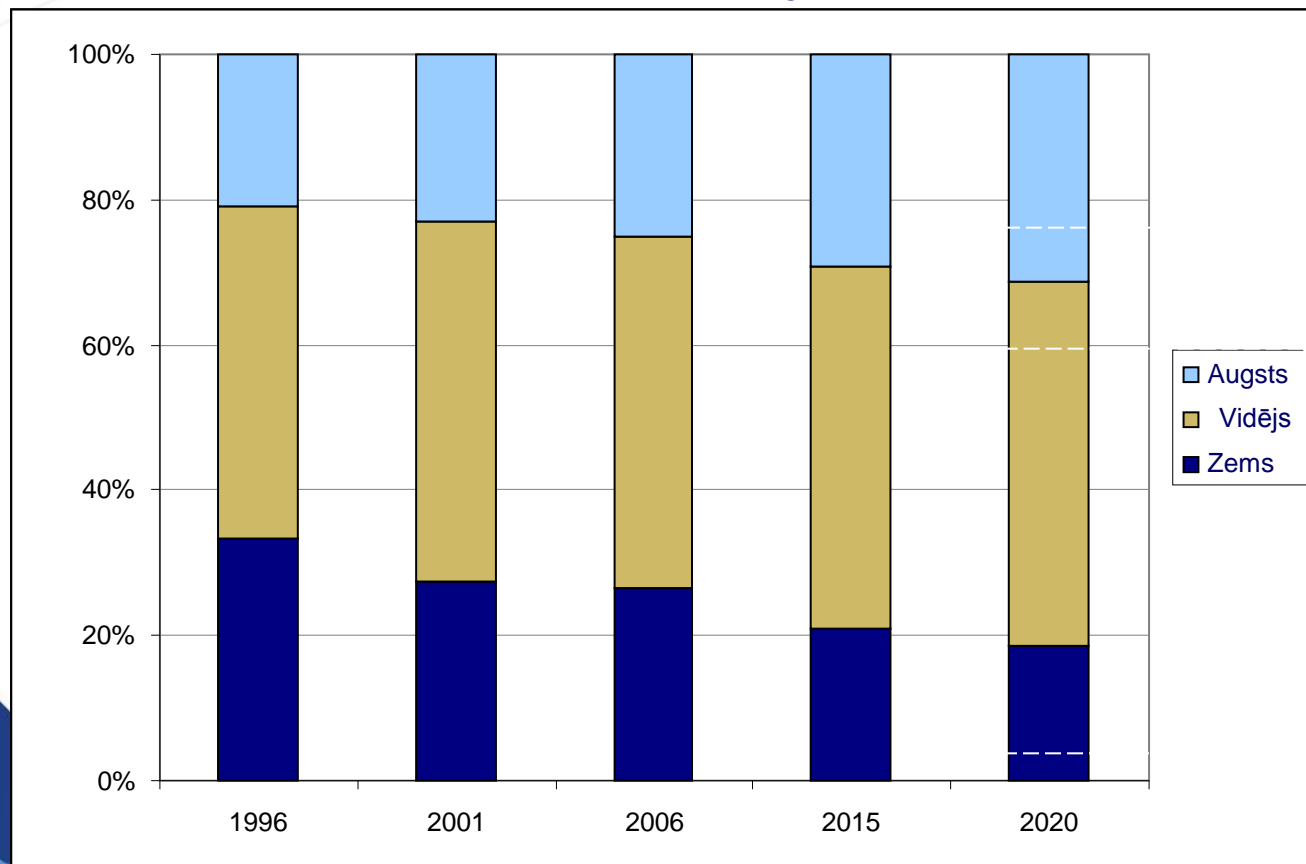
Izaicinājumi ES

- **Sab. novecošanās**
- **Uz fosilo degvielu balstīta ekonomika (izmeši)**
- **Tehnoloģiju izmaiņas**

Sākotnējās profesionālās izglītības un tālākizglītības loma zināšanu un prasmju modernizācijā

Augsti kvalificētu prasmju nepieciešamība

Pagātnes un nākotnes nodarbinātības struktūra pēc prasmju līmeņa

**+ 15,6 miljoni
augsta līmeņa
kvalifikācijai**

**+ 3,7 miljoni vidējas
kvalifikācijas līmenim**

**-12 miljoni
zēmam kvalifikācijas
līmenim**

Resurss: Cedefop, Dati par 27 ES dalībv.+ Šveice un Norvēģija

**▣ PROFESIONĀLĀS
IZGLĪTĪBAS KVALITĀTE -
AKTUALITĀTES**

Latvija 2030

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Lai iedarbinātu kultūras kapitālu, nepieciešama paradigmas maiņa izglītībā – parēja no izglītības sistēmas, kas vērsta galvenokārt uz loģisko domāšanu un intelektu, uz tādu, kas stimulē **iztēli, intuīciju, emocijas, radošas idejas, attīsta kritisko domāšanu** un spēj ģenerēt **jaunas vīzijas un vērtības**. Praksē tas nozīmē valsti radīt tādu vidi, kas **veicina radošumu**.

Kvalitatīva, visa mūža garumā pieejama un **uz radošumu orientēta izglītība** ir 21. gadsimta nepieciešamība – tā ļauj reaģēt uz globālās konkurences un demogrāfijas izaicinājumiem un ir viens no priekšnoteikumiem ekonomikas modeļa maiņai.

“Latvija 2030”

ZINĀŠANAS UN PRASMES 21.GADSIMTĀ

Tendences un izaicinājumi

Skolēnu skaita samazināšanās

Nepieciešamība regulāri atgriezties “skolas solā”

Nepieciešamība regulāri pārkvalificēties

Rīcības virzieni

Izglītības pieejamība – pirmskola un sākumskola

Skola – sociālā tīklojuma centrs

Izglītošanās mūža garumā

Kontekstuāls izglītības saturs

Risinājumu piemēri

Vaučeru (galvojuma) sistēma izglītības finansēšanā

Obligātā vidējā izglītība līdz 2020.gadam

Lauku skolu saglabāšanas programma

Brīvprātīgo mentoru programmas

Profesionāļi par skolotājiem

Tālākmācības integrācija formālās izglītības sistēmā

Digitalizācija

Atvērtā universitāte

Nacionālais attīstības plāns 2020 (NAP 2020)

Latvijas stratēģijas 2030 īstenošanai. Apstiprināts Saeimā 20.12.2012.

Virsmērķis– „Ekonomikas izrāviens”, kas nozīmē visu Latvijas iedzīvotāju labklājības pieaugumu un valsts ilgtspēju. Atbilstoši ilgtspējīgas attīstības plānošanas pamatprincipiem, NAP2020 ir noteiktas trīs prioritātes – „Tautsaimniecības izaugsme”, „Cilvēka drošumspēja” „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”.

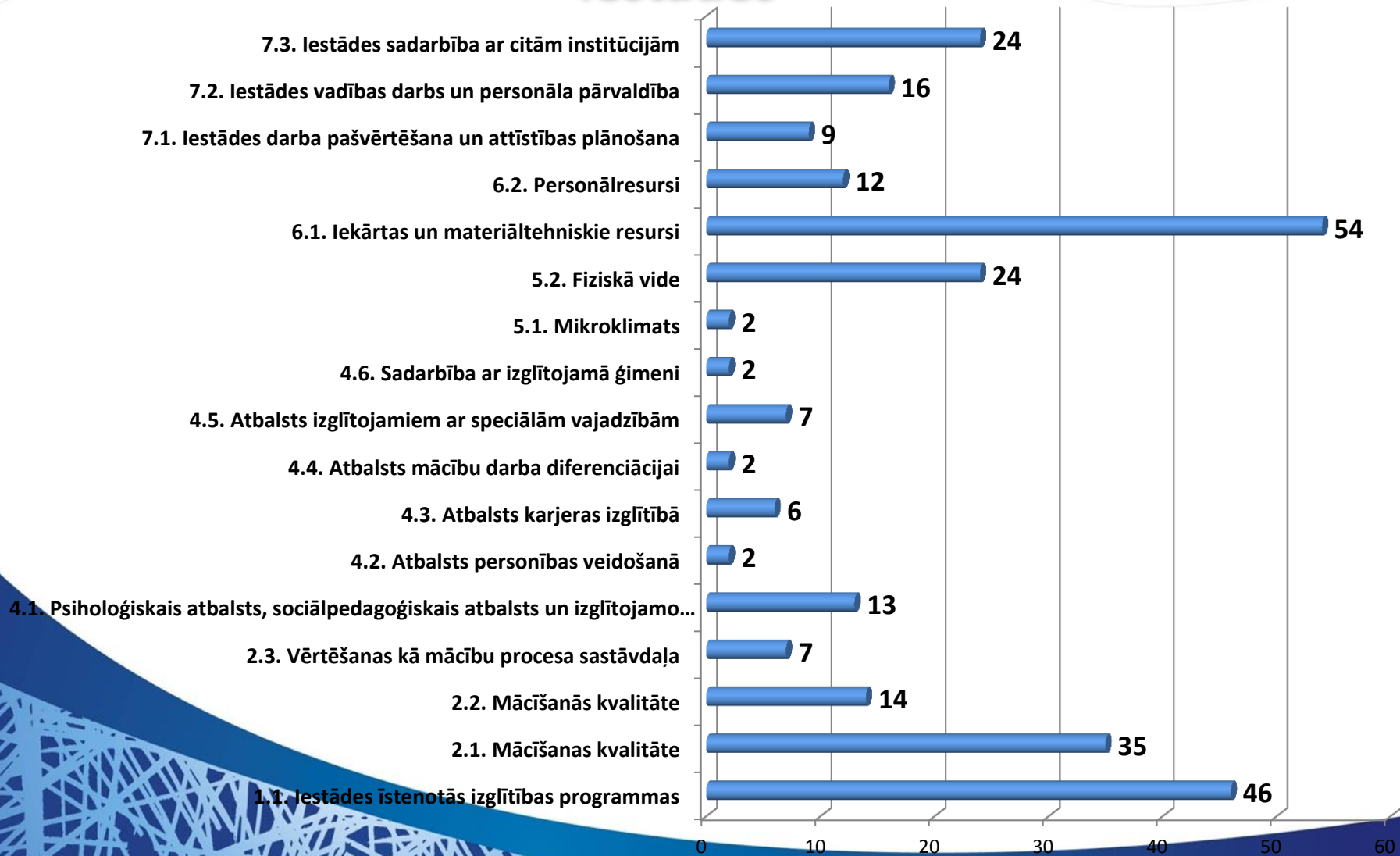
<http://www.nap.lv/319-saeima-apstiprina-nacionālo-attīstības-plānu-2014-2020-gadam>

Profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšana

- **Vienots nacionālais normatīvais regulējums** vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu un programmu kvalitātes novērtēšanai (2010.)
- **Vienota kvalitātes novērtēšanas metodika** (2011.)
- **Ekspertu komisijas nolikums**, kas nodrošina vienveidīgu ekspertu darbību kvalitātes novērtēšanas procesā (2011.gada)
- **Nostiprināta sadarbība ar Nozaru ekspertu padomēm** (kvalitātes novērtēšanu veic **Nozares ekspertu padomes deleģētie eksperti – kopā šobrīd 170 eksperti. Ekspertu kursi**)
- **Sadarbībā VIAA, kvalitātes dienests, VISC, LDDK, LBAS veido vienotu ekspertu datu bāzi profesionālās kvalifikācijas eksāmeniem un akreditācijai**
- **Nodrošināts kvalitātes vērtēšanas ekspertu ieteikumu monitorings**
- **Nodrošināta atgriezeniskā saite nozarēm** par profesionālās izglītības kvalitāti (sniedzot informāciju par profesionālās izglītības iestāžu un programmu kvalitāti)
- **Nodrošināta atgriezeniskā saite sabiedrībai** par kvalitātes novērtēšanas rezultātā (**publiskoti ekspertu komisijas ziņojumi**)
- **Nodrošināta dalība EQAVET sadarbības tīklā**

Ieteikumi kritērijos, 2011.-2012.gads

Valsts un pašvaldību profesionālajās izglītības iestādēs

Ieteikumu raksturs

1. Mācību saturs – iestādes īstenotās izglītības programmas:

- 1) Nepieciešams aktualizēt izglītības programmas, t.sk. izmantojamo literatūru
- 2) Nepieciešama mācību priekšmetu optimizācija pēc tā satura
- 3) Mācību saturā nav ietvertas nozares aktualitātes un netiek pielietotas jaunākās tehnoloģijas
- 4) Mācību priekšmetu apraksti un plāni izstrādāti nepilnīgi, neietverot standartā obligātos priekšmetus, neatbilstošs terminoloģijas lietojums
- 5) Mācību stundu/nodarbību saraksta nepieejamība interneta vidē

Ieteikumu raksturs

2. Mācīšana un mācīšanās.

2.1. Mācīšanas kvalitāte:

- 1) Pedagogi nodarbībās neietver nozares aktualitātes , nepietiekama sadarbība ar nozares (darba devēju) pārstāvjiem
- 2) Pedagogu skaita nepietiekamība profesionālajos mācību priekšmetos
- 3) Pedagogu profesionālās pilnveides nepieciešamība
- 4) Mācību procesa diferenciacijas nepieciešamība
- 5) Informācijas tehnoloģiju nepilnvērtīga izmantošana (datorpratības trūkums)

Ieteikumu raksturs

5. Iestādes vide.

5.2. Fiziskā vide:

- 1) Veikt izglītības iestādes telpu (t.sk. dienesta viesnīcas) rekonstrukciju un siltināšanu
- 2) Uzlabot izglītības iestādes ēdnīcas un dienesta viesnīcas estētisko vidi
- 3) Uzlabot apgaismojumu izglītības iestādes pieguļošajā teritorijā un pievadceļos
- 4) Nodrošināt ventilācijas sistēmas pilnvērtīgu darbību

Ieteikumu raksturs

6. Iestādes resursi.

6.1. Iekārtas un materiāltehniskie resursi:

- 1) Nepietiekams materiāltehniskais nodrošinājums (aprīkojums/instrumenti), t.sk. novecojis inventārs
- 2) Mācību līdzekļu, literatūras (t.sk. ārzemju) trūkums/aktualaizācija, t.sk. bibliotēkas resursi
- 3) Datortehnikas trūkums (datori, projektori, interaktīvā tāfele)
- 4) Neatbilstoša telpu platība un iekārtojums
- 5) Uzskates līdzekļu nepietiekamība

Ieteikumu raksturs

7. Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana.

7.3. Iestādes sadarbība ar citām institūcijām

- 1) Nepieciešamība sadarboties ar nozares pārstāvjiem un darba devējiem profesionālo izglītības programmas saturu aktualizācijā
- 2) Nepieciešamība sadarboties ar nozares darba devējiem prakses vietu nodrošināšanā uzņēmumos, kā arī pieaicināt nozares pārstāvjus informēt par aktualitātēm nozarē
- 3) Nepietiekama pedagogu iesaiste starptautiskajos nozares projektos
- 4) Izglītības iestādes darba plāna pilnveide un aktualizācija

Visvairāk pilnveidojamās jomas:

- **izglītības programmu satura atbilstība darba tirgus prasībām**
- **mācīšanas kvalitāte** (gan izmantojamās metodes, gan materiāli)
- **iekārtas un materiāltehniskie resursi** (nav atbilstoši nozares prasībām)
- **vadības darbs** (pilnveidot pašvērtēšanas sistēmu un sakārtot dokumentus)
- **sadarbība ar nozari un citiem sociālajiem partneriem**

**vidēji 30% akreditāciju –
termiņš nav maksimālais, bet ir 2 gadi**

Profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšana - plānotais

- Sagatavot priekšlikumus ES vienoto kvalitātes rādītāju integrēšanai nacionālajā kvalitātes novērtēšanas sistēmā
- Sagatavot priekšlikumus vienotu (skaidri, pamatoti un salīdzināmi) izglītības **kvalitātes indikatoru** ieviešanai, kurus izmantot visaptverošam izglītības kvalitātes monitoringam
- Aktualizēt **pašvērtēšanas procesu** pēc vienotiem kritērijiem
- Ieviest vienotu **kvalitātes novērtēšanas (akreditācijas) rezultātu analīzes** sistēmu, lai varētu jebkurā laikā noteikt izglītības iestāžu un izglītības programmu kvalitātes līmeni, stiprās un vājās puses valstī (VIIS vidē)
- Nodrošināt **atbalstu izglītības iestādēm** akreditācijas ieteikumu ieviešanā
- Nodrošināt **sabiedrībai pieejamu informāciju** par izglītības iestāžu darba kvalitāti

Eiropas kvalitātes novērtēšanas ietvarstruktūra – EQAVET

- 2009.gada 18.jūnija Eiropas parlamenta un Padomes ieteikums par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu profesionālajai izglītībai un apmācībām (2009/C 155/01)
- Briges komunikē par ciešāku Eiropas sadarbību profesionālās izglītības un profesionālās tālākizglītības jomā laika posmam no 2011.gada līdz 2020.gadam.

Mērķi kvalitātes nodrošināšanā:

nākamajā desmitgadē **kvalitātes nodrošināšana** jānosaka par vienu no **galvenajām prioritātēm** Eiropas sadarbībā profesionālajā izglītībā;

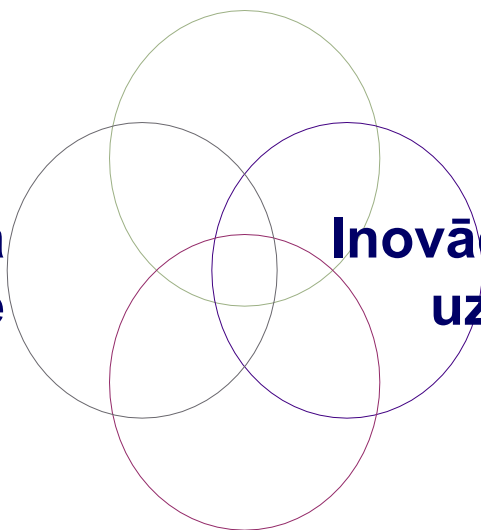
līdzdalības valstīm jāizveido **kvalitātes nodrošināšanas sistēmas atbilstīgi EQAVET ieteikumam**;

līdzdalības valstīm līdz 2015.gada beigām vajadzētu izveidot kopīgu **kvalitātes nodrošināšanas sistēmu** profesionālajā izglītībā, kas attiektos arī uz saistītajām mācībām darba vietā un **atbilstu EQAVET ietvarstruktūrai**

Profesionālā izglītība 2020

Kvalitāte & efektivitāte

**Mūžizglītība
& Mobilitāte**

**Inovācijas & radošums,
uzņēmējdarbība**

Sociālā iekļaušana, taisnīgums & pilsoniskums

PI jābūt:

- **Atraktīvai**
- **Pieejamai**
- **Mainīgai**
- **Iekļaujošai**
- **Mobilai**

Kopenhāgenas process

Profesionālās izglītības sistēmas modernizācija – būtisks ieguldījums labklājības paaugstināšanai un sociālās kohēzijas veicināšanai Eiropā

Kopenhāgenas Deklarācija

Copenhaguen Communiqué (2000)

Bordo Komunikē

Bordeaux communiqué (2008)

Briges Komunikē

Bruges Communiqué (2010)

Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra

2009.gada 18.jūnija Eiropas parlamenta un Padomes rekomendācija par **Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu profesionālajai izglītībai un apmācībām** (2009/C 155/01) – EQAVET

Briges komunikē par ciešāku Eiropas sadarbību profesionālās izglītības un profesionālās tālākizglītības jomā laika posmam no 2011.gada līdz 2020.gadam. Mērķi kvalitātes nodrošināšanā:

- nākamajā desmitgadē **kvalitātes nodrošināšana** jānosaka par vienu no **galvenajām prioritātēm** Eiropas sadarbībā profesionālajā izglītībā;
- līdzdalības valstīm jāizveido **kvalitātes nodrošināšanas sistēmas atbilstīgi EQAVET ieteikumam**;
- līdzdalības valstīm līdz 2015.gada beigām vajadzētu izveidot kopīgu **kvalitātes nodrošināšanas sistēmu** profesionālajā izglītībā, kas attiektos arī uz saistītajām mācībām darba vietā un **atbilstu EQAVET ietvarstruktūrai**

The Bruges Communiqué

A vision for VET 2020

Izglītības pārvērtēšanas stratēģija

EK, 2012.gada 20.novembris

Investīcijas prasmēs labiem sociāli ekonomiskajiem rezultātiem

- 21 gs. prasmes (pamata un starptautiskas uzņēmējpratībai; uz mācībām darbā pamatota profesionālā izglītība, izcilība)
- Atvērta un fleksibla izglītība (mācību rezultātu fokuss, kvalifikāciju atpazīstamība un atzīšana (EKI, Eiropas kredītpunkti), IT resursu izmantošana un Atvērtās izglītības resursi, skolotāji)
- Efektīvi ieguldījumi (investīcijas, sadarbība ar augstāko izglītību, partnerība)

Sk.:

http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm

Pašlaik izmantotie PI un PTI kvalitātes vadības modeļi dalībvalstīs

- ISO standarti
- EFQM, TQM, CAF kv. vad. sistēmas

Nacionālās kv. vad. sistēmas

Vācija, vairāki: DVWO-Qualitätsmodell; JQW;
Modell/Bremer; Modell/Hamburger; Prüfsiegel

Austrija: QIBB

Somija: Pašvērtējuma - rekomendāciju modelis

Latvija: Vienota kvalitātes novērtēšanas
sistēma vispārējā un profesionālajā izglītībā

Vienotas PI un PTI kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ieviešana ES

2005.: ENQA-VET sadarbības tīkla projekts

2008.: Priekšlikums izveidot vienotu Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūru - EQARF

2009.gada 18.jūnijs:

Eiropas Parlamenta un Padomes rekomendācija par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu PI un PTI, izdodot rekomendācijas

2010: EQAVET ieviešanas tīkla darbības uzsākšana

EQAVET

European Quality Assurance
in Vocational Education and Training

Rekomendācija Eiropas kvalitātes nodrošināšanas atskaites sistēmas izveidei PI un PTI Nr.2009/C 155/01 2009.gada 18.jūnijs

Normatīvs

Eiropas Padomes izvirzītie mērķi

*(piem., padarīt Eiropas izglītības un apmācības sistēmas par
pasaules kvalitātes atsauces kritēriju u.c.)*

Ieteikumi dalībvalstīm

Apstiprināti EK izpildāmie uzdevumi (nolūki)

Tehniskie rīki (pielikumi)

Kvalitātes cikla apraksti

10 kvalitātes rādītāji un to apraksti

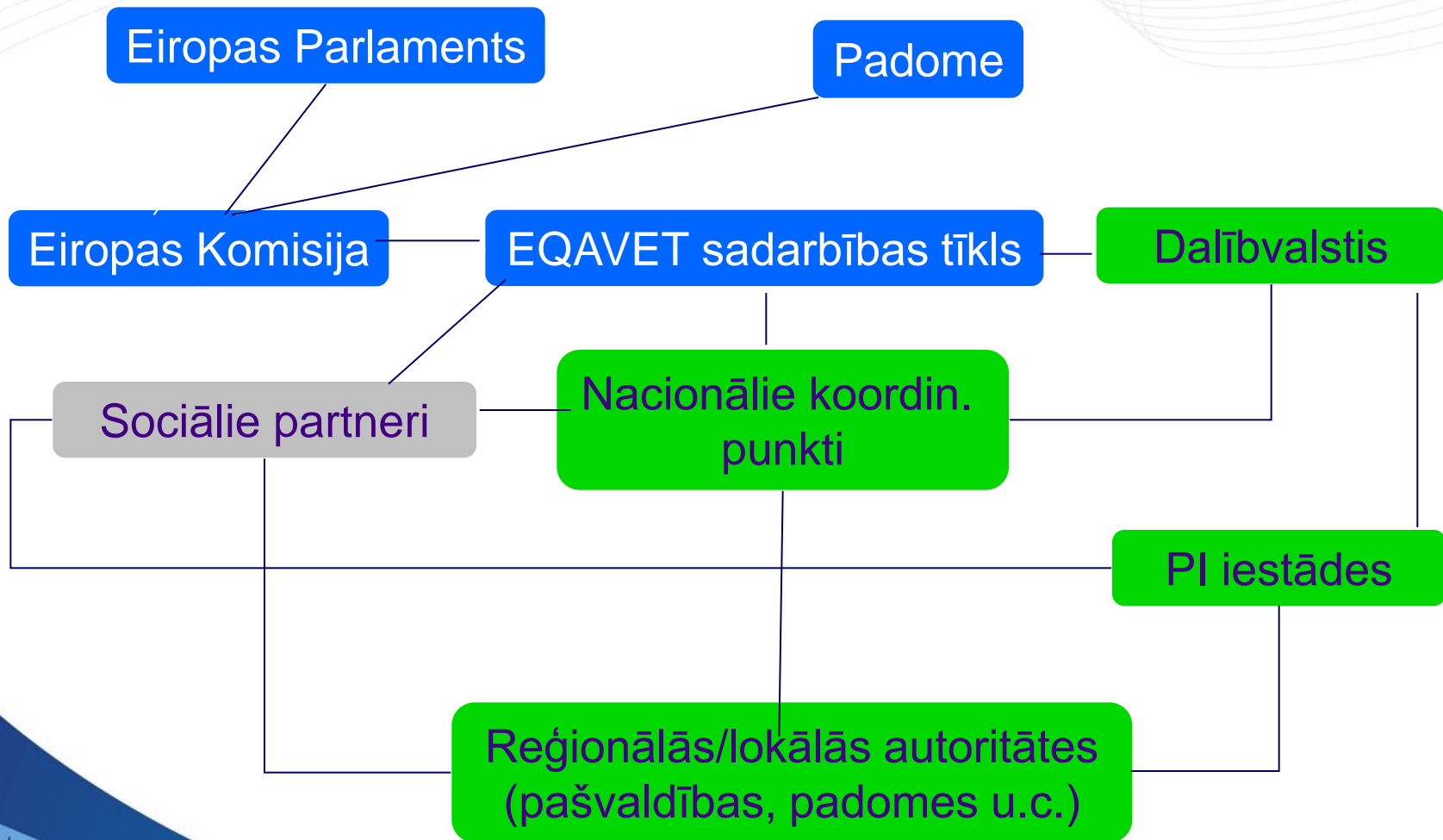
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:LV:PDF>

Eiropas kvalitātes nodrošināšanas instruments PI un PTI

www.eqavet.eu

- EQAVET sekretariāts – EK līgums ar Īrijas Tālākizglītības un Apmācības Balvas Padomi (FETAC)
- Ikgadējie forumi
- Vadlīniju un rādītāju izstrādes darba grupas
- Sadarbība izmantojot interneta resursu www.eqavet.eu
- Komunikācija (tīmekļa vietne, informatīvie izdevumi)

Galvenie partneri

EQAVET

Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatkritēriju sistēma profesionālās izglītības un apmācības kvalitātes ciklam

1. Mērķis un plāns

Noteikt ekaidrus, atbilstošus un samērojamus mērķus un uzdevumus politikas, procedūru, uzdevumu un cilvēkresursu īstenošanai.

2. Ieviešana

Istener procedūras, lai nodrošinātu mērķu sasniegšanu un uzdevumu (piemēram, partnerības veidošana, ieinteresēto puļu iesaistīšana, resursu sadale un darba procesa organizēšana) īstenošanu.

4. Pārskats

Pēc atsauksmju izvērtēšanas, pārūnām ar galvenajām ieinteresētajām pusēm un šo pārūnu analīzes, izstrādāt procedūras paredzēto rezultātu un/vai jaunu mērķu sasniegšanai, lai nodrošinātu rīdības plānu nepieciešamajām izmaiņām.

3. Attīstības novērtējums

Apkopojot un apstrādājot datus, izstrādāt mehānismu sasniegumu un rezultātu attīstībai, lai varētu veikt novērtēšanu.

EQAVET IETVARSTRUKTŪRA – KVALITĀTES KRITĒRIJI UN DESKRIPTORI (rekomendācija 2009/C 155/01)

I. EQAVET kvalitātes cikls:

- Stratēģiskā nākotnes redzējuma plānošana
- Ieviešanas plāni
- Iznākuma un procesa novērtēšana (regulāri)
- Pārskatīšana

Papildu inf. latviešu valodā:

<http://www.eqavet.eu/gns/library/promotional-materials/quality-cycle-poster.aspx>

<http://www.eqavet.eu/gns/library/promotional-materials/building-blocks-brochure.aspx>

II. ES vienotie profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas rādītāji

1. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas svarīgums PI sniedzējam

- *PI sniedzēji, kas saskaņā ar tiesību aktiem kā savu iniciatīvu lieto iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu.*
- *Akreditēto PI sniedzēju daļa.*

2. Ieguldījums pedagogu mācībās

- *Pedagogi, kas piedalās padziļinātā apmācībā*
- *Ieguldīto līdzekļu apjoms.*

3. Dalība PI programmās

- *Dalībnieku skaits PI programmās atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*

4. PI programmu pabeigšanas līmenis

- *Personu skaits, kuras sekmīgi absolvējušas/nav absolvējušas PI programmas atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*

5. Darbā iekārtošanās līmenis atkarībā no programmas

- *PI absolventu nodarbinātība kādā noteiktā brīdī pēc programmas absolvēšanas atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*
- *PI programmu absolventu nodarbināto skaits kādā noteiktā brīdī pēc programmas absolvēšanas atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*

6. Apgūto prasmju izmantošana darba vietā

- *Informācija par personu iegūto nodarbošanos pēc PI programmu absolvēšanas atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*
 - *Personu un darba devēju apmierinātības līmenis ar apgūtajām prasmēm/kompetenci.*

7. Bezdarba līmenis atkarībā no individuālajiem kritērijiem

8. Riska grupu īpatsvars

- *PI izglītojamo īpatsvars, kas atzīti par piederīgiem nelabvēlīgām grupām (noteiktā reģionā vai mikrorajonā) atkarībā no vecuma un dzimuma.*
- *Nelabvēlīgo grupu sekmju līmenis atkarībā no vecuma un dzimuma.*

9. Mehānismi PI programmu pieprasījuma apzināšanai darba tirgū

- *Informācija par mehānismiem, kas izveidoti, lai identificētu mainīgās prasības dažādos līmeņos*
- *Pierādījumi par to efektivitāti*

10. Shēmas, ko izmanto labākas PI pieejamības veicināšanai

- *Informācija par esošajām shēmām dažādos līmeņos.*
- *Pierādījumi par to efektivitāti.*

EQAVET stratēģiskie mērķi 2011.-2020.

Dalībvalstīm **nacionālā līmenī** līdz 2015.gada beigām vajadzētu izveidot **vienoto** kvalitātes nodrošināšanas sistēmu PI un PTI:

- Kas attiecas arī uz mācībām darba vietā
- Kas atbilst EP rekomendācijām un EQAVET rādītāju sistēmai

EQAVET prioritātes

- ❑ Nacionālās pieejas sagatavošana
- ❑ Vienota izpratne par kvalitātes nodrošināšanas sistēmu nozīmi dalībvalstīs
- ❑ Ieviests EQAVET kvalitātes cikls un kvalitātes rādītāji (10)
- ❑ Saskaņošana ar ES kvalifikāciju ietvarstruktūru
- ❑ **Rezultāti: interneta rīki –rādītāju rīkkopa ar vārdnīcu – pielietojuma matrica politikas veidotāju un īstenotāju līmenī**

Sadarbība ar nozarēm, organizējot sektorālos seminārus

(notikuši nozarēs: tūrisms, veselības aprūpe un būvniecība, plānoti – IT, uzņē' mējdarbības sektoros)

EQAVET rezultāti 2011.-2014.

Nacionālā līmeņa pasākumi

- ▣ Īstenoti EQAVET sistēmas ieviešanas pasākumi
- ▣ Panākts progress virzībā uz valsts līmeņa kvalitātes nodrošināšanas sistēmu PI un PTI

ES atbalsts

- ▣ Vadlīnijas un tehniskais atbalsts EQAVET īstenošanai
- ▣ EQAVET ieviešanas un īstenošanas pārskats 2013. Kvalitātes nodrošināšanas projektu tematiskā tīkla www.eqavetprojects.eu darbība

EQAVET ieviešana Latvijā

Nominēt un piešķirt statusu Latvijas Nacionālajam koordinācijas punktam

(ES & EEZ kopā 28 , 4 darbojas bez nominācijas)

Integrēt EQAVET kvalitātes rādītājus vienotajā vispārējās un profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmā:

- Valsts līmenī
- Izglītības īstenotāju (iestāžu) līmenī

Aktivizēt sociālo partneru un nozaru iesaisti PI un PTI kvalitātes pārvaldībā

EQAVET rādītāji / nacionālie kvalitātes novērtēšanas kritēriji

<p>Atbilstošs Eiropas vienotās kvalitātes novērtēšanas sistēmas EQAVET rādītājs, tā Nr.</p>	<p>MK 2010.gada noteikumos Nr.852 noteiktās kvalitātes novērtēšanas jomas un kritēriji:</p>
<p>Nav atbilstoša EQAVET rādītāja</p>	<p>1. Mācību saturs: izglītības programmas</p>
<p>Pabeigšanas līmenis (4) Apgūto prasmju izmantošana darba vietā (6)</p>	<p>2. Mācīšana un mācīšanās: mācīšanas kvalitāte; mācīšanās kvalitāte; vērtēšana</p>
<p>Darbā iekārtošanās līmenis (5) Bezdarba līmenis (7)</p>	<p>3. Izglītojamo sasniegumi: izglītojamo sasniegumi ikdienas darbā; izglītojamo sasniegumi valsts pārbaudes darbos</p>
<p>Dalības līmenis PI programmās (3) Riska grupu īpatsvars (8) PI labāka pieejamība (<i>t.sk. nelabvēlīgām grupām</i>) (10)</p>	<p>4. Atbalsts izglītojamajiem: psiholoģiskais; sociālpedagoģiskais; drošības garantēšana; personības veidošanā; karjeras izglītībā; mācību darba diferenciacijai; izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām Sadarbība ar izglītojamā ģimeni</p>
<p>PI labāka pieejamība (<i>adaptēts nodrošinājums</i>) (10)</p>	<p>5. Iestādes vide: mikroklimats; fiziskā vide</p>
<p>Ieguldījums pedagogu tālākizglītībā (2)</p>	<p>6. Iestādes resursi: personālrresursi; iekārtas un materiāltehniskie resursi – nav atbilstoša EQAVET rādītāja;</p>
<p>Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas svarīgums PI (1) Piedāvātās PI pieprasījums darba tirgū (9)</p>	<p>7. Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana: iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana; iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība; iestādes sadarbība ar citām institūcijām</p>

Uzdevums

EQAVET rādītājs:

6. Apgūto prasmju izmantošana darba vietā

- *Informācija par personu iegūto nodarbošanos pēc PI programmu absolvēšanas atkarībā no programmas veida un individuālajiem kritērijiem.*
- *Personu un darba devēju apmierinātības līmenis ar apgūtajām prasmēm/kompetenci.*

9. Mehānismi PI programmu pieprasījuma apzināšanai darba tirgū

- *Informācija par mehānismiem, kas izveidoti, lai identificētu mainīgās prasības dažādos līmeņos*
- *Pierādījumi par to efektivitāti*

*Rādītāja izpildes informācijas iekļaušana pašvērtējumā.
Kādi ir pierādījumi izpildei?*

Pārmaiņas Izglītības kvalitātes valsts dienesta darbībā

Darbības mērķis:

Nodrošināt **kvalitatīvu** un **tiesisku** izglītību, veicot izglītības **kvalitātes monitoringu** un sniedzot **atbalstu** izglītības procesa īstenošanā

FUNKCIJAS PROFESIONĀLAJĀ IZGLĪTĪBĀ

- **legūt**, apkopot un analizēt izglītības politikas veidošanai un īstenošanai nepieciešamo **informāciju**
- **Reģistrēt** izglītības iestādes
- **Licencēt** izglītības programmas
- **Nodrošināt** izglītības **kvalitātes novērtēšanu** (akreditācija)
- **Organizēt** ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās **profesionālās kompetences novērtēšanu**
- **Kontrolēt** izglītojošo darbību un sniegt ieteikumus konstatēto trūkumu novēršanai
- **Koordinēt sadarbību EQAVET** - Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras sadarbības tīkls profesionālajai izglītībai un profesionālajai tālākizglītībai

Sadarbība un atbalsts

Preventīvais darbs

- mājas lapā skaidrojumi par aktuālajiem jautājumiem
- jautājumu un atbilžu rubrika
- metodiskie ieteikumi (piem., izglītības iestāžu reģistrācijai un programmu licencēšanai)
- konsultācijas

Atgriezeniskā saikne par darbību

Seko līdzi Kvalitātes dienestam

Kvalitātes dienesta twitter konts: [@ikvd_gov_lv](https://twitter.com/ikvd_gov_lv)

Mājas lapa: www.ikvd.gov.lv

Patstāvīgais darbs

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija
rekomendāciju 2009/C 155/01 un instruments

www.eqavet.eu

Instrumenta ieviešanas plāna projekta sagatavošana
izglītības iestādes kvalitātes vadībā

Resursi:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:LV:PDF>

www.eqavet.eu (an. val.)

Publikācijas latviešu valodā:

<http://www.eqavet.eu/gns/library/promotional-materials/quality-cycle-poster.aspx>

<http://www.eqavet.eu/gns/library/promotional-materials/building-blocks-brochure.aspx>

Aktuāls normatīvais akts

MK noteikumu projekts, izskatīts MK 19.03.2013. *Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība*

1. Spēkā esošie MK noteikumi Nr.148 nedod skaidru priekšstatu par izpildāmiem kritērijiem kompetences centra statusa ieguvei

piemēram: kritērijs „kurā audzēkņu mācību sasniegumu vidējais vērtējums pēdējo divu mācību gadu laikā centralizētajos profesionālās kvalifikācijas eksāmenos nav zemāks par valsts profesionālās izglītības standartā noteikto optimālo apguves līmeni” ietver sevī atzīmju amplitūdu no 6 līdz 8 ballēm, tādējādi kompetences centra statusa ieguvei var kvalificēties gandrīz visas profesionālās izglītības iestādes

Noteikumi Nr.148 neiekļauj vairākas kompetences centram nepieciešamās papildus veicamās funkcijas

karjeras izglītības nodrošināšana, darba tirgus prasībām atbilstošas izglītojamo prakses vietu nodrošināšana, izglītojamo skaits, kas priekšlaicīgi atstāj mācības, ierobežošana u.c.

2. Kompetences centra statusu piešķir izglītības iestādei:
- 2.1. ja tajā profesionālo vidējo izglītību iegūst:
 - 2.1.1. ne mazāk par 800 izglītojamajiem – Rīgā;
 - 2.1.2. ne mazāk par 500 izglītojamajiem – citā administratīvajā teritorijā;
 - 2.2. ja tajā pēdējo divu mācību gadu laikā ne vairāk kā astoņi procenti ir atskaitīti no izglītības iestādes nepietiekama mācību sasniegumu vērtējuma, neattaisnotu mācību kavējumu vai nepareizas karjeras izvēles dēļ;
 - 2.3. ja pēdējo divu mācību gadu laikā no izglītojamajiem, kuri ieguvuši profesionālo kvalifikāciju, ne mazāk kā sešdesmit procentiem vērtējums profesionālās kvalifikācijas eksāmenos nav zemāks par septiņām ballēm;
 - 2.4. ja atbilstoši īstenojamām izglītības programmām sadarbojas ar darba devēju organizācijām vai to apvienībām un nozares komersantiem, no kuriem ir saņemts rakstisks viedoklis par īstenoto sadarbību, kā arī nodrošina darba tirgus prasībām atbilstošas prakses vietas visiem izglītojamajiem;
 - 2.5. ja tajā iespējams izglītēt arī citu profesionālās izglītības iestāžu izglītojamajos darbam ar jaunākajām tehnoloģijām;
 - 2.6. ja tā nodrošina nozarē strādājošo un citu personu profesionālo tālākizglītību un pilnveidi;

2.7. ja sadarbībā ar nozares organizācijām un komersantiem vismaz divās nozarēs (Kultūras ministrijas padotībā esošām iestādēm – vienā nozarē), kurās izglītības iestāde īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, veic reģionālā vai nozares metodiskā centra, pedagogu tālākizglītības centra un ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas funkcijas, tai skaitā:

2.7.1. nodrošina vienlaicīgi ne mazāk kā 100 izglītojamo mācības izglītības programmās katrā no atbilstošām nozarēm kopumā;

2.7.2. izstrādā profesionālās izglītības programmu saturu atbilstošo nozaru profesijās;

2.7.3. nodrošina pedagogu pieredzes apmaiņu un stažēšanos gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī;

2.7.4. organizē seminārus, konferences, konkursus, olimpiādes un metodiskos pasākumus izglītojamajiem un pedagogiem gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī;

2.7.5. izstrādā nepieciešamos mācību un metodiskos materiālus izglītojamajiem un pedagogiem un publicē tos izglītības iestādes tīmekļa vietnē;

2.7.6. nodrošina ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu;

2.8. ja tā piedalās Eiropas Savienības struktūrfondu vai citos ārvalstu finanšu instrumentu finansētos projektos;

2.9. ja tā nodrošina karjeras izglītības pasākumu īstenošanu karjeras vadības prasmju apguvei un individuālās karjeras konsultācijas tālākās izglītības un nodarbinātības izvēlei;

2.10. ja tā piedāvā iespējas izglītojamo dalībai starptautiskajās apmaiņas programmās, kā arī praksi Eiropas Savienības programmu ietvaros.

Šobrīd var iepazīties MK tīmekļa vietnē:

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40268649&mode=mk&date=2013-03-19>

Drīzumā:

MK noteikumi Izglītības kvalitātes valsts dienesta nolikums

MK noteikumi par pedagogu izglītību, kvalifikāciju un pilnveidi

MK noteikumi par atļauju sniegšanu sodītai personai pedagoga darbam (saistībā ar IL 50.pantu)

Profesionālās izglītības likuma darba grupa?

**Jautājumi?
Paldies!
Uz sadarbību!**